

STORTINGET

Innst. 384 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:201 S (2017–2018)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å oppheve medleverforskriften for å sikre bedre arbeidsforhold i barnevernet og andre omsorgstjenester

ukentlig arbeidstid skal settes, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen om å oppheve forskrift om medleverordninger mv., slik at virksomhetene i stedet for å bruke forskriften benytter adgangen til å inngå avtale med fagforening med innstillingsrett eller søke Arbeidstilsynet, jf. arbeidsmiljøloven § 10-12 fjerde til syvende ledd.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidstakers adgang til å trekke tilbake samtykket til ukentlig arbeidstid ut over 48 timer også må gjelde for dem som lever på eller i tilknytning til institusjonen. Adgangen til å trekke tilbake samtykket må ikke innebære krav til begrunnelse.
3. Stortinget ber regjeringen om å evaluere helseeffekter av arbeidstidsordninger som følger forskrift om medleverordninger mv. over lang tid.
4. Stortinget ber regjeringen om å reversere utvidelsen av virkeområde for forskrift om medleverordninger mv.
5. Stortinget ber regjeringen utrede hvor mange arbeidstakere som blir berørt av forskrift om medleverordninger mv., og hvor grensen for maksimal

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 12. april 2018 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 30. april 2018 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Arild Grande, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Hanne Dyveke Søttar og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Venstre, Terje Breivik, viser til Representantforslag 201 S (2017–2018) fra representanten fra Rødt om å oppheve medleverforskriften for å sikre bedre arbeidsforhold i barnevernet og andre omsorgstjenester.

Komiteen viser også til statsrådets svarbrev av 30. april 2018 til komiteen med vurderinger av representantforslaget.

Videre viser komiteen til at «forskrift om arbeidstid i institusjoner som har medleverordninger», også kalt medleverforskriften, ble vedtatt som midlertidig forskrift i 2005 og har til hensikt å ivareta arbeidsplasser med særlig behov for kontinuitet i form av at ansatte

bor sammen med brukere på institusjoner. Forskriften var da avgrenset til å gjelde arbeidstakere på institusjoner særlig knyttet til omsorgs- eller behandlingsoppgaver for personer med rus- eller atferdsproblemer. Forskriften ble utvidet i 2016 til også å omfatte institusjoner for enslige mindreårige asylsøkere, og ytterligere i 2017 til å omfatte ansatte ved barnevernsinstitusjoner og institusjoner for mennesker med utviklingshemming.

Komiteen viser til at den midlertidige forskriften fra 8. juni 2017 ble en permanent forskrift.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at hovedregelen i norsk arbeidsliv er at partene i arbeidslivet fremforhandler arbeidstid og at fagforeninger med innstillingsrett har myndighet til å avtale arbeidstid som går ut over arbeidsmiljølovens bestemmelser. Medleverforskriften åpner for unntak i nevnte institusjoner og innebærer i praksis at de ansatte bor sammen med brukerne over en periode på 3 eller 4 døgn. Staten har en egen avtale om langturnus hvor de ansatte hovedsakelig jobber 2 og 3 døgn sammenhengende.

Komiteen viser til rapporten fra Fafo og Arbeidsforskningsinstituttet, «Arbeidstid i barnevernsinstitusjonene. Praktisering og regulering».

Denne rapporten påpeker at både ansatte, brukere og arbeidsgivere har positive erfaringer med medleverordninger, alle parter begrunner dette med behovet for kontinuitet og stabilitet. Særlig organisasjoner som representerer barnevernsbarn, sier at medleverordninger gir barn en trygghet de sårt trenger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at medleverforskriften gjelder arbeid ved institusjoner hvor det er nødvendig at arbeidstaker oppholder seg i lengre sammenhengende perioder for å ivareta institusjonens særlige omsorgs- eller behandlingsoppgaver (medleverordninger). Flertallet understreker at dette er brukere med spesielle behov, og som er særlig sårbare. Flertallet mener det er viktig å sikre brukere i denne gruppen et godt tilbud, og at medleverordningen er et viktig virkemiddel for å oppnå nettopp det. Det er videre viktig for flertallet å påpeke at også fagmiljøene er enige om at ordningen bidrar til å skape trygghet for beboerne og bygge gode relasjoner med ansatte.

Flertallet mener utvidelsen av forskriftens virkeområde i 2016 og 2017 gjorde det mulig for flere institusjoner å ivareta de med store behandlings- og omsorgsbehov på en bedre måte enn tidligere. Det er videre viktig for flertallet å understreke at medleverordningen fortsatt kun kan brukes i spesielle tilfeller. Det er ingen generell ordning.

Flertallet er opptatt av å ivareta brukernes behov, men også de ansattes arbeidsvilkår. Det er derfor grunn til å peke på at institusjonene som benytter seg av medleverordninger, organiserer arbeidstiden på ulike måter, slik ordningen gir muligheter for. På den måten kan man finne den ordningen som er best tilpasset den enkelte institusjon og de ansatte, uten å sette en grense som griper inn i fungerende ordninger.

Arbeidstakere skal gi sitt samtykke til å utvide arbeidstiden ut over 48 timer før slike arbeidstidsordninger benyttes. Flertallet vil også understreke at en arbeidstaker som har samtykket til utvidet arbeidstid, mellom 48 og 60 timer, kan trekke sitt samtykke tilbake. Der arbeidstaker har samtykket til arbeidstid ut over 60 timer per uke, er det en noe mer begrenset mulighet til å trekke samtykket tilbake, og må ses i sammenheng med institusjonenes behov for forutsigbarhet for å planlegge driften, men også fordi institusjonen i slike tilfeller må tilby arbeidstaker en egen bolig på eller i tilknytning til institusjonen.

Medleverordningen ble i 2015 evaluert av Fafo. Flertallet vil peke på at Fafo fant at de ansatte i hovedsak er fornøyde med langturnus og medleverordninger. Det blir også trukket frem at ordningen gir de ansatte mulighet til å bygge relasjoner til ungdommene på andre måter enn det ordinær turnus gjør. De ansatte legger vekt på at flertallet av ungdommene som bor på institusjon, har opplevd mange relasjonsbrudd, og at de har et ønske om at ansatte skal være til stede så mye som mulig. Det mener flertallet er viktige momenter å hensynta når ordningen skal vurderes.

Flertallet vil vise til svarbrevet til statsråden, dattert 30. april 2018, som sier utvidelsen av ordningen skal evalueres på et passende tidspunkt:

«I høringsnotatet om utvidelse av virkeområdet varslet Arbeids- og sosialdepartementet at departementet tar sikte på at det i løpet av noe tid foretas en evaluering av medleverforskriften hvor det vurderes hvilke konsekvenser en utvidelse av virkeområdet har hatt. Det er under ett år siden endringen trådet i kraft, og det er derfor for tidlig å si noe om konsekvensene av endringen. Departementet vil sette i gang undersøkelser av effektene av medleverarbeid og konsekvensene av endringene i forskriften på et passende tidspunkt.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at organisasjonsgraden blant private aktører i barnevernet på arbeidsgiversiden har økt, og at det dermed kan være grunnlag for å forhandle arbeidstidsordninger ved bruk av arbeidsmiljøloven § 10-12 fjerde ledd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil likevel påpeke at rapporten som nevnt ovenfor etterspør mer

forskning på langtidskonsekvenser knyttet til helse, miljø og sikkerhet ved slike arbeidstidsordninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at representantforslaget i stor grad følger høringsuttalelsen til LO fra 2017, da medleverforskriften ble utvidet til å gjelde institusjoner for personer med rus- eller atferdsproblemer, personer med utviklingshemming og enslige mindreårige asylsøkere, i tillegg til barnevernsinstitusjoner. Disse medlemmer viser videre til statsrådets svarbrev med henvisning til Fafos evaluering av medleverforskriften fra 2015, der også ansatte fremhever positive sider som ro og stabilitet. Som forslagsstillerne påpeker, kan trolig mange av dem som jobber i institusjoner som i dag dekkes av medleverforskriften, dekkes av avtaler med fagforeninger med innstillingsrett og/eller av tillatelse fra Arbeidstilsynet. Disse medlemmer viser til at Fafo i sin evaluering fra 2015 påpeker behovet for mer forskning, og til at statsråden i sitt svarbrev viser til at regjeringen «på passende tidspunkt» vil sette i gang undersøkelser av effektene av medleverarbeid og konsekvensene av forskriftsendringene fra 2017. Disse medlemmer understreker viktigheten av at representanter både for de ansatte og for brukerne trekkes inn i dette arbeidet. Disse medlemmer mener videre at en tidsangivelse for igangsetting bør være mer presis enn det som er skissert i statsrådets svarbrev.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig foreta en kvalitativ evaluering av konsekvensene av utvidelsen av medleverordningen, både når det gjelder etterlevelse av lov- og forskriftsbestemmelsene om hviletid, arbeidstid og helse, miljø og sikkerhet ved disse turnusene.»

«Stortinget ber regjeringen å innarbeide i medleverforskriften at det skal foretas en evaluering hvert år, slik det vanligvis blir lagt inn i arbeidstakerorganisasjonenes godkjenning av søknader etter arbeidsmiljøloven § 10-12 (4).»

«Stortinget ber regjeringen i en evaluering av medleverforskriften også utrede hvor mange arbeidstakere som blir berørt av forskriften, og i hvilken grad medleverordninger etter forskriften lar seg erstatte av avtaler med fagforeninger med innstillingsrett og/eller ved søknad til Arbeidstilsynet.»

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig og på egnet måte melde tilbake til Stortinget om når den har tenkt å sette i gang den varslede evalueringen av medleverforskriften og om når og hvordan den har planlagt at resultatene skal forelegges Stortinget.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er behov for endringer i hvordan forskrift om medleverordninger mv. praktiseres. Medleverforskriften er på den ene siden positiv for de menneskene som får hjelp, fordi disse da trenger å forholde seg til færre personer. Medleverordningen kan på den andre siden være krevende for de ansatte fordi det er lange vakter, men dette medlem mener samlet sett at fordelene er større enn ulempene. Det er imidlertid et problem at private aktører/institusjoner utnytter ordningen ved å gi dårligere lønn og lønnsvilkår sammenlignet med hva som er fremforhandlet mellom staten og arbeidstakerorganisasjonene. Dette må rettes opp.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forskrift om medleverordninger mv. blir praktisert slik at dagens avtale mellom arbeidstakerorganisasjonene og staten også skal gjelde for private aktører/institusjoner.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem oversikt over hvor mange arbeidstakere som er berørt av forskriften.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) skiller mellom rusproblematikk og atferdsproblematikk ved plassering av barn i tiltak. Ungdom med atferdsproblemer plasseres ofte i kommersielle barnevernsinstitusjoner. Ungdom med rusproblematikk blir i større grad plassert hos ideelle kollektiv med lang erfaring med medleverturuser. Det er disse ideelle kollektivene midlertidig forskrift om medleverturuser i første omgang var tiltenkt.

Dette medlem mener det er grunn til å tro at en fremforhandlet turnus vil være bedre for både ansatt og bruker da disse tallene viser at det er en stor påkjenning å jobbe i barnevernsinstitusjonene slik de er i dag.

Kommersielle barnevernsaktører som Aleris, Aberia, Næromsorg Sør, Skagerak Helsepartner og Unicare Små Enheter benytter seg av en turnus hvor man jobber tre døgn sammenhengende med syv døgn sammenhengende hvile etterfulgt av fire arbeidsdøgn og syv døgn hvile. Det er grunn til å tro at en slik turnus blir brukt på generelt grunnlag av kommersielle aktører.

Dette medlem viser til forskrift om medleverturuser:

«De ordningene som avtales må også være forsvarlige slik at arbeidstakerne ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger, jf. arbeidsmiljøloven § 10-2.»

Det er ikke belegg for å tro, hverken ut fra statsrådets svar eller tidligere nevnte rapporter, at dette punktet er medberegnet når Bufetat plasserer ungdommer hos private kommersielle aktører etter § 4-24 i bar-

nevernloven, med kategori «høy adferd». Det er da grunn til å tro at det vil være en betydelig fysisk og psykisk påkjenning for de ansatte.

Arbeidstakere som jobber både tre og fire døgn i strekk, vil i stor grad være utsatt for slike påkjenninger i lengre perioder av gangen, som kan resultere i at de over tid ikke vil være i stand til å kunne stå i jobben. Dette skaper da ikke den kontinuiteten som er en begrunnelse og forutsetning for medleverordningen og forskrift om medleverturnus.

Dette medlem viser til utredningsseksjonens gjennomgang av «sykefravær for ulike bransjer» av 21. desember 2017, som viser at sykefravær i barnevernsinstitusjoner er godt over gjennomsnittet i arbeidslivet for øvrig på 10 pst.

Dette medlem mener det er grunn til å tro at en fremforhandlet turnus vil være bedre for både ansatt og bruker da disse tallene viser at det er en stor påkjenning å jobbe i barnevernsinstitusjonene slik de er i dag.

Dette medlem viser til at ideelle kollektiver som Hiimsmoenkollektivet og Solliakollektivet utgjør en liten, men svært viktig del av tilbudet innenfor barnevernet og har i dag stor grad av brukermedvirkning i sine behandlingsmetoder. Disse kollektivene vil fortsatt ha behov for en forskrift om medleverturnus da arbeidsmetodikken og behandlingsformen krever at arbeidstiden avviker i stor grad fra ordinære institusjoner. Ved noen av disse kollektivene har også de ansatte sitt faste bosted.

Dette medlem mener at det er en reell forskjell på medleverturnus hvor man bor og jobber på samme sted og også har mulighet til å ha familien sin, og utvidet langturnus. Dagens forskrift for medleverturnus legger til rette også for utvidet langturnus. Dette medlem mener at forskriften må spisses slik at den bare åpner for reell medleverturnus, slik som for eksempel Solliakollektivet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i forskrift om arbeidstid i institusjoner som har medleverordninger slik at den er tilpasset de ideelle rus- og barnevernskollektivene som forskriften i utgangspunktet var tiltenkt.»

«Stortinget ber regjeringen reversere utvidelsen av forskriften fra 2016.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det lages rammeavtaler som gjør at det i større grad kan bli opprettet nye ideelle rus- og barnevernskollektiv med medleverturnus.»

«Stortinget ber regjeringen legge til i forskrift om medleverturnus at alle former for arbeidstid skal god-

kjennes av enten fagforening med innstillingsrett eller Arbeidstilsynet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig foreta en kvalitativ evaluering av konsekvensene av utvidelsen av medleverordningen, både når det gjelder etterlevelse av lov- og forskriftsbestemmelsene om hviletid, arbeidstid og helse, miljø og sikkerhet ved disse turnusene.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen å innarbeide i medlevertforskriften at det skal foretas en evaluering hvert år, slik det vanligvis blir lagt inn i arbeidstakerorganisasjonenes godkjenning av søknader etter arbeidsmiljølovens § 10-12 (4).

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i en evaluering av medlevertforskriften også utrede hvor mange arbeidstakere som blir berørt av forskriften, og i hvilken grad medlevertordninger etter forskriften lar seg erstatte av avtaler med fagforeninger med innstillingsrett og/eller ved søknad til Arbeidstilsynet.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig og på egnet måte melde tilbake til Stortinget om når den har tenkt å sette i gang den varslede evalueringen av medlevertforskriften og om når og hvordan den har planlagt at resultatene skal forelegges Stortinget.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at forskrift om medleverordninger mv. blir praktisert slik at dagens avtale mellom arbeidstakerorganisasjonene og staten også skal gjelde for private aktører/institusjoner.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem en oversikt over hvor mange arbeidstakere som er berørt av forskriften.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i forskrift om arbeidstid i institusjoner som har medleverordninger slik at den er tilpasset de ideelle rus- og barnevernskollektivene som forskriften i utgangspunktet var tiltenkt.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen reversere utvidelsen av forskriften fra 2016.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det lages rammeavtaler som gjør at det i større grad kan bli opprettet nye ideelle rus- og barnevernsskolekollektiv med medleverturnus.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge til i forskrift om medleverturnus at alle former for arbeidstid skal godkjennes av enten fagforening med innstillingsrett eller Arbeidstilsynet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:201 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å oppheve medleverforskriften for å sikre bedre arbeidsforhold i barnevernet og andre omsorgstjenester – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 5. juni 2018

Erlend Wiborg

leder

Solfrid Lerbrekk

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet ved statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 30. april 2018****Svar på representantforslag 201 S (2017 - 2018)**

Jeg viser til brev fra komiteén 12 april der det bes om en vurdering av representantforslag 201 S (2017 – 2018) om å oppheve medleverforskriften.

Medleverforskriften

Medleverforskriften gjelder arbeid ved institusjoner hvor det er nødvendig at arbeidstaker oppholder seg i lengre sammenhengende perioder, for å ivareta institusjonens særlige omsorgs- eller behandlingsoppgaver (medleverordninger).

Medleverforskriften er i bruk ved institusjoner som tar seg av brukere som har spesielle behov, og er særlig sårbare. De helt spesielle behandlings- og omsorgsinstitusjonene det er snakk om har oppgaver som enten krever at de ansatte er tilstede kontinuerlig i lengre perioder enn det som følger av vanlige skift- og turnusordninger. For å sikre brukerne et best mulig tilbud må det være mulig å etablere medleverordninger som avviker fra de alminnelige reglene om arbeidstid. Det er enighet i fagmiljøene om at dette er viktig for å skape trygghet for beboerne og kunne bygge opp en god relasjon mellom de ansatte og beboerne.

Beboere ved institusjonene vil med en slik ordning forholde seg til samme omsorgsperson gjennom døgnet, og opplever på den måten mer kontinuitet, stabil voksenkontakt, færre avbrudd og personalskifter – noe som kan være viktig for omsorgs- eller behandlingstilbudet. Denne stabiliteten og kontinuiteten er for flere pasientgrupper/beboere helt sentral for å skape gode rammer i hverdagen.

Medleverforskriften ble fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet i juni 2005 og åpnet for unntak fra lovens alminnelige arbeidstidregler for institusjoner som gir omsorg eller behandling til personer med rus- eller atferdsproblemer. I 2017 ble forskriften utvidet til å gjelde flere institusjoner og driftsenheter med samme type brukerbehov, og omfatter nå institusjoner for personer med rus- eller atferdsproblemer, barn plassert i barneverninstitusjoner, personer med utviklingshemming, enslige mindreårige flykninger som bosettes i kommunene og enslige mindreårige asylsøkere. Utvidelsen av forskriftens virkeområde gjorde det mulig for flere institusjoner å ivareta de behandlings- eller omsorgsbehov som beboeren har på en bedre måte enn tidligere.

Medleverordninger kan fortsatt bare brukes i helt spesielle tilfeller. Forskriftens arbeidstidsordninger kan bare benyttes der lengden på arbeidsperioden er nødvendig ut fra et omsorgs- eller behandlingsperspektiv.

Dette sikrer at medleverordninger etter forskriften bare kan benyttes der dette er faglig begrunnet. Økonomiske eller praktiske hensyn vil ikke være tilstrekkelig selv om institusjonen faller inn i en av "gruppene" i virkeområdet.

Undersøkelser viser at medleverordninger er positivt for både ansatte og beboere. Ordningene bidrar til at institusjonene kan gi et best mulig tilbud til sine beboere. Samtidig kan arbeidstidsordninger med vakter over flere døgn og med hvile på arbeidsplassen være belastende for arbeidstaker. Selv om undersøkelser viser at arbeidstakerne i det store og hele er positive til medleverordninger, er det fra arbeidshelseforskning kjent at lange vakter og lite hvile er risikofaktorer som kan påvirke arbeidstakernes helse og velferd. Medleverordninger er derfor arbeidstidsordninger som ikke passer til, eller bør benyttes i store deler av arbeidslivet. Den utvidelse av virkeområdet som ble foretatt i 2017 antas ikke å medføre en stor økning i omfanget av medleverordninger, og var nødvendig for å avhjelpe et viktig behov for slike ordninger.

Videre benyttes slike ordninger ikke i ordinær pasientbehandling, men i institusjoner der innholdet i arbeidet, kombinert med passive perioder og perioder med uforstyrret hvile bidrar til å redusere de negative effektene for arbeidstakers helse, arbeidsmiljø og sikkerhet. De evalueringene som er gjennomført viser dessuten at bruk av medleverordninger oppleves som gunstige for arbeidstakere både fordi de gjør det mulig med godt faglig arbeid og fordi de legger til rette for lengre sammenhengende friperioder.

Ukentlig arbeidstid og samtykke

Institusjonene som benytter seg av medleverordninger organiserer arbeidstiden på ulike måter. Det er viktig at velfungerende ordninger skal kunne videreføres, med de rammer for arbeidstiden som er innarbeidet og som fungerer i dag. Det er viktig å opprettholde muligheten til å avtale den ordningen som er best tilpasset den enkelte institusjon, og de ansatte ved institusjonen uten å sette en grense som griper inn i fungerende ordninger.

Arbeidstakere skal gi sitt samtykke til å utvide arbeidstiden ut over 48 timer før slike arbeidstidsordninger benyttes. Arbeidstaker som har gitt sitt samtykke til utvidet arbeidstid mellom 48 og 60 timer kan trekke sitt samtykke tilbake. Når det gjelder arbeidstakere som har samtykket til arbeidstid utover 60 timer per uke er det en mer begrenset mulighet til å trekke samtykket tilbake. Det må ses i sammenheng med institusjonenes be-

hov for forutsigbarhet, og at dette gjelder institusjonene der institusjonen må tilby arbeidstaker en egen bolig på eller i tilknytning til institusjonen. Disse institusjonen vil tilpasse lokalene spesielt for å dekke behovet for boliger til arbeidstakerne. For arbeidstakerne i disse institusjonene som har samtykket til en arbeidstid på over 60 timer per uke er det derfor en mer begrenset mulighet til å trekke samtykket tilbake. En endring i anledningen til å trekke tilbake samtykke til utvidet arbeidstid vil påvirke forutsigbarheten og kontinuiteten både for driften av institusjonene og behandlings- eller omsorgsoppgavene.

Omfang og evaluering

Det er gjennomført flere undersøkelser og evalueringer som tar for seg medleverordninger og langturnuser, og effektene av disse. Disse studiene ser alle ut til å peke i retning av klare positive erfaringer hos brukerne. Problemstillinger knyttet til medleverordninger og ulike former for langturnus var hovedtemaet i en undersøkelse NOVA gjennomførte i 2005/2006. Her ble det blant annet lagt vekt på hvordan disse arbeidstidsordningene bidro til en positiv hverdag for barn og unge som bodde ved institusjonene.

Barnevernpanelet, som avga sin rapport til Barne- og likestillingsdepartementet i 2011, anbefalte også at man i høyere grad bør vurdere medleverskap for ansatte i barnevernsinstitusjoner. Panelet begrunnet dette med at det er stressende for unge å måtte forholde seg til mange voksne i løpet av én dag, at unge trenger stabile voksenpersoner rundt seg, og at de ønsker en tilværelse som er mest mulig lik det som flertallet av norske barn har.

Medleverordningen ble i 2015 evaluert av Fafo. Fafo fant at de ansatte i hovedsak er fornøyde med langturnus og medleverordninger. Flere av de som arbeider innenfor rammen av medleverordninger legger stor vekt på at turnusordningene har stor betydning for stabilitet og kontinuitet i tjenestetilbudet. Det blir trukket fram at dette gir de ansatte mulighet til å bygge relasjoner til ungdommene på andre måter enn det ordinær turnus gjør. De ansatte legger vekt på at flertallet av ungdommene som bor på institusjon har opplevd mange relasjonsbrudd, og at de har et ønske om at ansatte skal være til stede så mye som mulig.

Evalueringen fra Fafo trekker fram at ansatte som jobbet ordinær todelt turnus, var særlig opptatt av at arbeidsperioden ikke ga tilstrekkelig tid til å skape en god relasjon til beboerne. I sin beskrivelse av belastninger ved jobben sammenliknet de ofte sin arbeidstid med medleverordninger som de oppfattet som bedre enn egen arbeidstidsordning. Fafo fant også at medleverordninger oppleves som gunstige, ettersom de gir ansatte mer sammenhengende fritid.

Enkelte institusjoner har framhevet at det er positivt for tilgangen på kvalifisert personell å kunne tilby medleverordninger.

Evaluering

Det er viktig at konsekvensene av utvidelsen av hvile type institusjoner som kan benytte medleverordning følges nøye, både når det gjelder konsekvensene for de ansatte og brukerne. Også utfordringer knyttet til forståelsen og praktiseringen av regelverket bør følges. I høringsnotatet om utvidelse av virkeområdet varslet Arbeids- og sosialdepartementet at departementet tar sikte på at det i løpet av noe tid foretas en evaluering av medleverforskriften hvor det vurderes hvilke konsekvenser en utvidelse av virkeområdet har hatt. Det er under ett år siden endringen trådet i kraft, og det er derfor for tidlig å si noe om konsekvensene av endringen. Departementet vil sette i gang undersøkelser av effektene av medlevarbeid og konsekvensene av endringene i forskriften på et passende tidspunkt.

